

Palveluverkkoselvitys 2022

Sisällys:

1. Lähtötilanne
  - 1.1. Miksi palveluverkkoselvitys?
  - 1.2. Palveluntarve
  - 1.3. Kiinteistöt
  - 1.4. Talous
  - 1.5. Toiminnan laatu ja vaikuttavuus
2. Prosessin eteneminen
3. Palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet
  - 3.1. Palvelutarve- ja muodot
  - 3.2. Kiinteistöt
  - 3.3. Talous- ja elinvoima
  - 3.4. Toiminnan laatu ja vaikuttavuus
4. Liiteaineisto

1. LÄHTÖTILANNE

1.1. Miksi palveluverkkoselvitys?

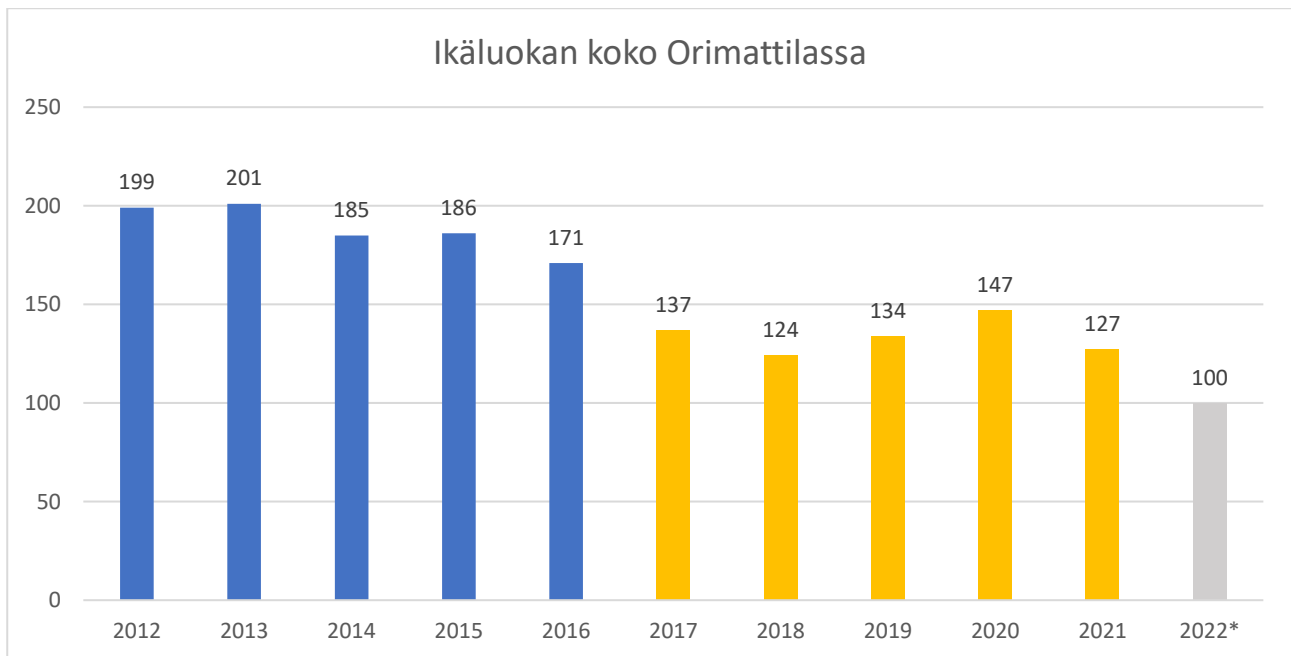
Orimattilassa on tehty mittava palvelu-/kouluverkkoselvitys viimeksi vuosien 2019-2020 aikana. Selvitys johti kesäkuussa 2020 kaupunginvaltuuston päätöksen, jonka mukaan päätettiin usean koulun lakkauttamisesta/yhdistämisestä vuosien 2021-2025 aikana. Kaupunginvaltuusto päätti tuolloin, että Kuivannon koulu yhdistetään Vuorenmäen kouluun syksyllä 2022. Luhtikylän koulu lakkautetaan jo syksyllä 2021. Järvikunnan koulu lakkautetaan ja Länsi-Orimattilan koulu sijoitetaan Hennaan vuonna 2024. Tönnön koulu yhdistetään Jokivarren kouluun vuonna 2025. Tehdyt päätökset olivat suunnittelun pohjana ja esimerkiksi vuoden 2021 talousarvion valmistelun lähtökohtina. Edellä mainitut kouluverkkoa koskevat päätökset päätettiin kuitenkin keväällä 2021 valtuuston päätöksillä peruuttaa.

Varhaiskasvatuksen osalta valtuusto hyväksyi valiokunnan esityksen, jonka mukaan Hennaan rakennetaan päiväkoti, Myllylän ja Peltolan päiväkotia laajennetaan ja samalla luovutaan Tähtelän ja Vekkulän ryhmäperhepäiväkodeista, Lilliputin päiväkodista, Kimpan erillisistä tiloista ja puretaan Peltolan ja Myllylän päiväkotien vanhat osat. Nämä suunnitelmat ovat toteutuneet kylien osalta. Varhaiskasvatuspalvelut ovat saaneet päiväkodin sekä Länsi-Orimattilaan että Vuorenmäelle, jolloin Tähtelästä ja Vekkulasta on pystytty luopumaan. Sen sijaan keskustan alueen varhaiskasvatusta ei ole viety eteenpäin suunnitelman mukaisesti. Pian selvityksen jälkeen Peltolan päiväkodin vanha osa meni käyttökieltoon ja väistötilat järjestyivät Koivikon kiinteistöstä.

Vuoden 2022 talousarvion sekä uuden kaupunkistrategian valmistelun yhteydessä on käynyt selväksi kaksi merkittävää tätä asiakokonaisuutta koskettavaa asiaa: Orimattilan kaupungilla on merkittäviä taloudellisia haasteita edessään liittyen mm. mittaviin kiinteistöinvestointitarpeisiin jo tehtyjen/rakenteilla olevien suuren hankkeiden jatkoksi. Lisäksi esimerkiksi opetus- ja kasvatustoimialalla on mahdottomuus löytää jatkossa riittävän suuria taloudellisia ja toiminnallisia tehostamistoimia ilman merkittäviä rakenteellisia muutoksia. Tämän vuoksi opetus- ja kasvatusvaliokunta päätti 18.1.2022 esittää kaupunginhallitukselle, että se käynnistäisi kaupunkitasoisen palveluverkkoselvitystyön välittömästi. Kaupunginhallitus päätti palveluverkkoselvityksen käynnistämisestä 24.1.2022

1.2. Palveluntarve

Ikäluokkien pientyminen on koko Suomea koskeva merkittävä ilmiö ja Opetushallituksen pääjohtajan Minna Kelhän mukaan vuonna 2035 Suomessa on kolmasosa vähemmän alle 15-vuotiaita lapsia. Oppilasmäärät vähenevät Perusopetuksen ja kouluverkon tulevaisuudennäkymiä -dokumentin (OPH 2020) mukaan Päijät-Hämeessä vuosien 2018–2040 aikana 31,1 %. Sama kehitys on nähtävissä myös päivitettyissä ikäluokka- ja oppilasmääräennusteissa Orimattilassa. Ilman voimakkaasti lisääntyvää lapsiperheiden muuttoa Orimattilaan perusopetuksen oppilasmäärä laskee vuoteen 2028 mennessä 20%, mutta 1-6 vuosiluokkien osalta jo 30%. Tarkemmat tilastot liitteenä.

Syntyneiden ikäluokan koko on Orimattilassa pienentynyt merkittävästi vuodesta 2017 lähtien. Ensimmäinen näistä pienistä ikäluokista (2017), joka on jo varhaiskasvatuspalveluissa, aloittaa peruskoulunsa vuonna 2024 ja siirtyy 7. luokalle vuonna 2030. Taulukossa vuoden 2022 luku on ennuste, joka perustuu 12.5. 2022 neuvolasta tarkistettuihin tietoihin ja sitä voidaan pitää luotettavana.

Aiemmin (2005–2016) ikäluokan koko kasvoi muuttoliikkeen myötä noin 20 lapsella alle kouluikäisten osalta. Muuttoliike tuon jälkeen vähentynyt ja lisäksi koko maassa syntyneiden lapsien määrä on pienentynyt n. 25%. Eli Orimattilaan muuttavissa lapsiperheissäkin on nyt vähemmän lapsia kuin aikaisemmin, eikä muuttoliikkeen

voida nykytilanteeseen valossa katsoa vaikuttavan merkittävästi lapsi- ja oppilasmäärän kehitykseen kaupunkitasoisesti.

Myrskylän oppilaat käyvät perusopetuksen vuosiluokat 7.–9. todennäköisesti jatkossakin Orimattilassa ja heidän määränsä, n. 15 oppilasta / ikäluokka pitää huomioida oppilasennusteissa ja näiden vuosiluokkien opetusta koskevissa tilaratkaisuissa. Tätä yhteistyötä koskevan sopimuksen ehdot ovat kuitenkin Orimattilan näkökulmasta taloudellisesti epäedulliset ja ne pitää neuvotella Myrskylän kunnan kanssa uudelleen.

Lapsi- ja oppilasmäärien merkittävä pienentyminen vähentää siis kaupunkitasoisesti varhaiskasvatus ja opetuspalveluiden tuottamisen tarvetta. **Vuosien 2020-2028 oppilasmäärän vähentyminen (1825 -> 1392) Orimattilassa tarkoittaa nykyisellä keskiluokkakoolla yht. n. 23 luokan vähentymistä.**

ALUE	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	MUUTOS 28-20		2029	2030	2031	2032	2033	2034
Länsi	94	96	90	91	95	79	74	66	59	-35	-36 %						
Pohjoinen	233	231	237	227	218	202	192	181	165	-68	-29 %						
Itäinen	123	108	105	103	92	88	84	82	78	-45	-42 %						
Keskusta, 1-6 lk	737	720	713	691	667	628	582	557	527	-210	-29 %						
Vuosiluokat 1.-6. yht.	1187	1155	1145	1112	1072	997	932	886	829	-358	-30 %						
Keskusta Luokat 7-9 yht.	638	641	625	629	572	582	575	583	563	-9	-1 %	538	493	439	399	400	397
KAIKKI YHTEENSÄ	1825	1796	1774	1745	1644	1579	1507	1469	1392	-433	-24 %	1200*					
	Lukuvuodet elokuun vuosiluvun mukaan											*jos Ikäluokat 2017 lähtien keskim. 133 lasta x 9					

Orimattilassa on tällä hetkellä 14 pientä varhaiskasvatusyksikköä, joissa tarjotaan varhaiskasvatusta ja esiopetusta 0–6-vuotiaille lapsille. Tämän lisäksi on vielä useita perhepäivähoitajia, jotka työskentelevät omassa kodissaan. Yksityisistä päiväkodeista neljä palvelusetelipäiväkotiä on Orimattilassa ja muutamia Lahdessa. Kaupunki on hyväksynyt nämä päiväkodit palvelusetelituottajiksi.

Orimattilassa on yhdeksän koulua, jossa järjestetään vuosiluokkien 1.–6. opetusta. Näiden vuosiluokkien oppilasmäärä vähenee 2020 tasosta vuoteen 2028 mennessä 358 oppilasta (muuttoliikettä ei huomioitu). Jos näiden vuosiluokkien oppilaat jaettaisiin tasan kaikkiin nykyisiin kouluihin, koulukohtainen oppilasmäärä laskisi 132 oppilaasta 92 oppilaaseen. Vastaavasti 132 oppilaan keskimääräisellä koulukoolla, koulujen lukumäärä olisi 2028 nykyisen yhdeksän sijasta kuusi. Vuosiluokkien 7.-9. opetusta annetaan Jokivarren koulussa (1.-9. luokkien yhtenäiskoulu) sekä Orimattilan yhteiskoulussa.

Vuosiluokkien 7.–9. opetusta annetaan tällä hetkellä Jokivarren koulussa, sekä Orimattilan Yhteiskoulussa. Näiden luokkien oppilasmäärässä tapahtuu olennainen muutos vasta vuodesta 2030 alkaen, jolloin oppilasmäärä pienentyy nopeasti yli 30%, kun 2017 ja sen jälkeen syntyneet selvästi pienemmät ikäluokat siirtyvät 7.-9. luokille. (Myrskylän oppilaita ei huomioitu taulukon luvuissa).

1.3. Kiinteistöt

Oppilasmäärien pienentymisen ohella toinen merkittävä perustelu palveluverkko-tarkastelun uudelleen käynnistämiseksi ovat kaupunkitasoisesti hyvin mittavat tila-/investointihaasteet. Nykyinen kiinteistökanta on kuvattu tarkemmin kiinteistö-strategiassa, jossa huomioidaan myös rakennusten kuntoluokitus, joka perustuu pääosin Haahtelan luokitukseen rakennuksista.

Osassa rakennuksia on tiedostettu olevan toiminnallisia, ja rakennusten kuntoon liittyviä haasteita. Koulu- ja varhaiskasvatuksen käytössä olevat rakennukset ovat eri ikäisiä ja osaa on laajennettu useaan otteeseen. Korjausvelka on osin kohonnut.

Rakennusten toiminnallisuus, sijainti ja kunto ei täysin vastaa enää kokonaisuutena tulevaisuuden haasteita. Rakennukset perustuvat useaan pieneen yksikköön, ylläpitokustannuksia lisää rakennusten maantieteellinen sijainti. Rakennusten sijainti ei enää täysin vastaa kaupunkistrategian linjauksia.

Kiinteistöihin tuotetaan palveluina kiinteistönhoito, käyttäjäpalveluina vahtimestari-, vartiointipalvelut, ruokahuolto sekä siivouspalvelut. Palveluiden tuottamat kustannukset ovat osa toimintaan liittyviä kokonaiskustannuksia.

1.4. Talous

Lapsi- ja oppilasmäärät vaikuttavat keskeisesti siihen millaisia ja kuinka paljon kaupunki tarvitsee toimitiloja varhaiskasvatukseen ja opetukseen. Tämän lisäksi kaupungin eri osien väestökehitys tulee ottaa tarkastelussa huomioon. Samalla kun analysoidaan nykytilannetta ja sen kehityssuunnitusta, tulee toisaalta ottaa huomioon kaupungin strategiassa määritellyt visiot ja tavoitteet. Tästä enemmän kappaleessa 3.3.

Lapsi- ja oppilasmäärien pienentyminen vähentää varhaiskasvatukseen ja opetukseen tarvittavaa toimitilojen määrää. Ellei määrää vähennetä, joudutaan karsimaan jostain muusta säilyttääksemme saman palveluverkon.

Sen lisäksi, että suhteellisesti suurempi osa hyvinvointialueen muodostumisen seurauksena leikkautuvista verotuloista tulisi käyttää palveluverkon ylläpitämiseen, myös valtionosuudet vähenevät. Kuntaliiton valtionosuuslaskurilla tehdyn laskelman mukaan (kts. luku 4.) Orimattilan saamat valtionosuudet pienenevät esim. vuoteen 2028 mennessä n. 1,2 M€ vuodessa. Vastaavan summan säästäminen nykyisestä toiminnasta olemassa olevilla rakenteilla on mahdottomuus.

Opetuksen ja kasvatuksen toimitilakustannukset (sisäiset vuokrat) tukipalveluineen (ateria ja siivous) vuonna 2021 olivat n. 5 miljoonaa euroa, joka vastaa noin 16 % opetuksen ja kasvatuksen kokonaiskustannuksista (31,7 Meur). Jos palveluverkko säilyy ennallaan ja kaikki kiinteistöt remontoitaisiin teknisesti ja toiminnallisesti kestäväälle tasolle, sisäisten vuokrien määrä ja osuus kokonaiskustannuksista kohoaa tasolle mihin kaupungin taloudellinen kantokyky ei riitä.

1.5. Toiminnan laatu ja vaikuttavuus

Palveluverkon tarkastelua ja toimintojen keskittämistä puoltavat myös monet toiminnan laatuun ja kehittämiseen liittyvät näkökulmat. Näitä ovat esimerkiksi riittävien yksikkökohtaisten resurssien lisäksi jatkuvasti lisääntyvä oppimisen tuen ja oppilashuollon tarve sekä osaavan ja pysyvän henkilöstön saatavuus. Mitä hajanaisempi palveluverkko, sitä enemmän esimerkiksi eri yksiköissä työskentelevien ammattilaisten aikaa kuluu matkustamiseen paikasta toiseen.

Suuremmissa yksiköissä voidaan paremmin turvata resurssien määrä ja laatu sekä osaamisen kehittyminen jatkuvassa moniammatillisessa yhteistyössä. Erityisesti pätevän henkilöstön riittävyys useaan pieneen yksikköön on noussut uudeksi suureksi haasteeksi. Esimerkiksi esiopetuspäteviä varhaiskasvatuksen opettajia ei riitä jokaiseen yksikköön. Isommassa yksikössä osaamista pystytään paremmin jakamaan. Isommissa yksiköissä myös sijaisten tarve on pienempi, koska sisäisillä järjestelyillä pystytään turvaamaan laadukas toiminta.

Varhaiskasvatuksen osalta toiminnan laatuun sekä talouteen vaikuttaa edellisten lisäksi myös kesäajan varhaiskasvatuksen järjestämisen haaste. Pieniin yksiköihin ei

pystytä yhdistämään varhaiskasvatusta ns. päivystysaikoina vaan joudutaan pitämään useita yksiköitä auki, mikä lisää henkilöstökuluja sekä tukipalveluiden (ateria, siivous ja pyykki) kuluja.

Palveluverkkoratkaisut mahdollistavat myös hallinnollisten toimintojen tehostamista sekä oppimisen digitalisaation liittyvien infrastruktuuri-, laite- ja tukipalveluiden hankintoja ja organisointia. Myös koulun aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä lasten monipuolista harrastustoimintaa koulupäivien yhteyteen on mahdollista organisoida paremmin tiiviimmässä palveluverkossa.

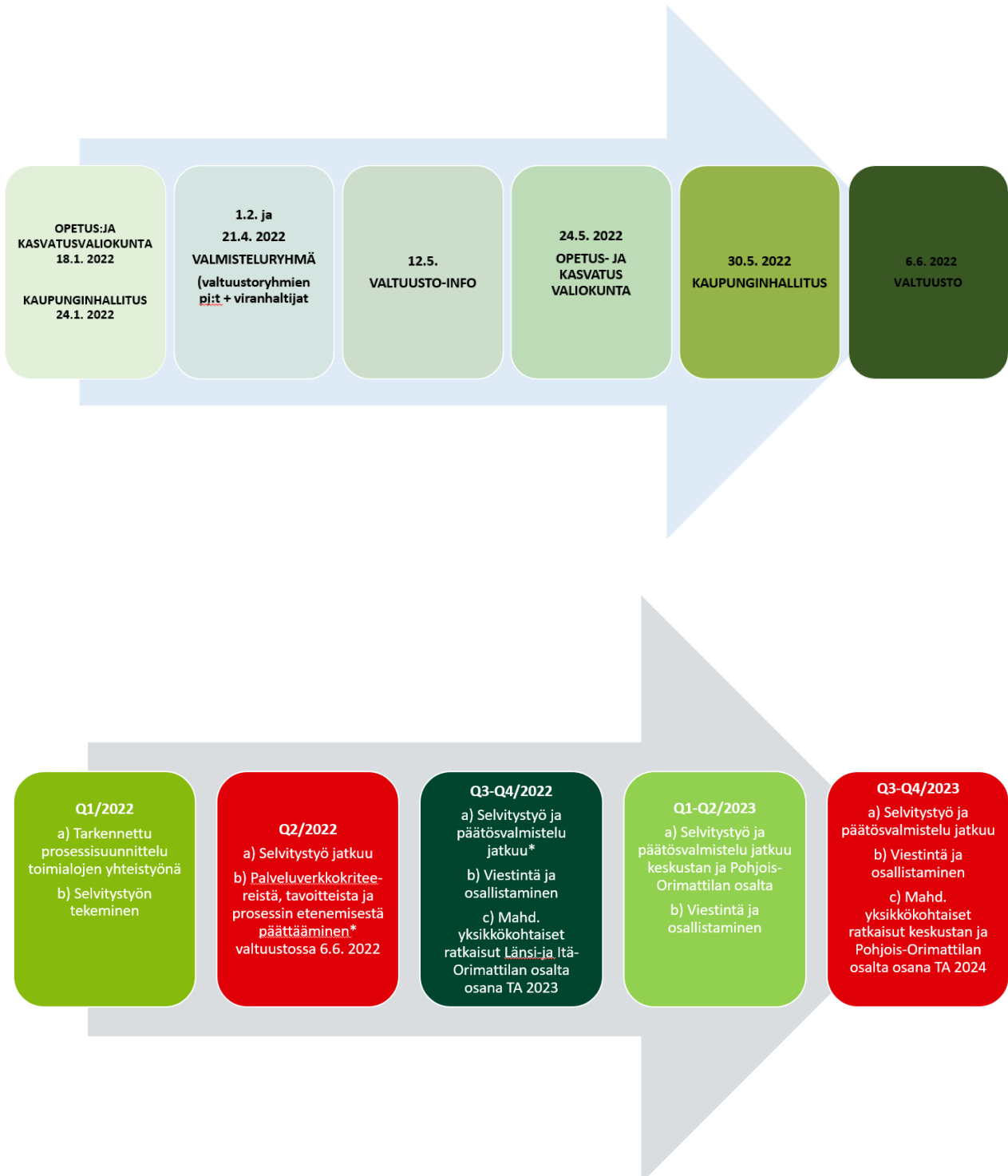
2. PROSESSIN ETENEMINEN

Palveluverkkoselvityksen tulee olla linjassa 16.5. 2022 hyväksytyn uuden kaupunkistrategian kanssa. Samoin palveluverkkoselvityksellä tulee olla toiminnallisesti ja sisällöllisesti selkeä linkitys kaupungin kiinteistö- ja henkilöstöstrategiaan sekä esim. joukkoliikenne- ja koulukuljetussuunnitteluun.

Palveluverkkoselvityksessä hyödynnetään vuosina 2019–2021 tehtyä laajaa selvitys- ja valmistelutyötä. Huolellisen valmistelun, osallistamisen, vaikutusten arvioinnin ja päätöksenteon näkökulmasta palveluverkkoselvitykseen liittyvä selvitystyö ja päätöksenteko tulisi tehdä kahdessa vaiheessa: Länsi- ja Itä-Orimattilaa koskevat ratkaisut tulee tehdä vuoden 2022 aikana ja keskustan ja Pohjois-Orimattilan vastaavat päätökset vuoden 2023 aikana.

Länsi-Orimattilaa ja etenkin Hennan palveluita koskevat linjaukset tulee tehdä mahdollisimman pian. Keskustan alueella tarkastelun alla on useita toimintoja ja yksiköitä: Koulut, päiväkodit, kirjasto ja taidemuseo sekä nuorisotilat ja siksi suunnitteluun on varattava enemmän aikaa. Pohjois-Orimattilan osalta on hyvä nähdä ensin uuden kaupunkistrategian painopisteet sekä mahdolliset alueen kehittymistä vauhdittavat kaavoitus-, tonttimyynti- yms. ratkaisut. Ainakin Itä- ja Pohjois-Orimattilan alueilla pitää tarkastella myös yhteistyömahdollisuuksia naapurikuntien kanssa

Palveluverkkosuunnitelman keskeisten linjausten ja periaatteiden osalta asia tuodaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi 6.6. 2022 kokoukseen. Tämän jälkeen mahdolliset yksikkökohtaiset päätökset tehtäisiin talousarviovalmistelun yhteydessä syksyn 2022 (Länsi- ja Itä-Orimattila) ja syksyn 2023 (Keskusta ja Pohjois-Orimattila) aikana. Kaupunkilaisten kuuleminen/osallistaminen sekä vaikutusten yksityiskohtaisempi arviointi tehdään mahdollisten yksikkökohtaisten päätösten valmistelun yhteydessä.

3. PALVELUVERKON SUUNNITTELUA OHJAAVAT PERIAATTEET

3.1. Palvelutarve- ja muodot

Ensimmäisessä luvussa kuvattujen syiden vuoksi Orimattilassa kannattaa vakavasti ja riittävän ajoissa pohtia palveluverkon tiivistämistä palvelutarpeen muutosten, talouden, kiinteistöjen ja toiminnan laadun näkökulmasta 2020-luvun aikana.

Seuraavissa kohdissa kuvatut palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet painottuvat varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen sekä näiden toteuttamiseen alueellisen ajattelun perusteella. Vaihtoehtona kaupungin alueisiin perustuvaan lähestymistapaan ovat nykyisen palveluverkon säilyttäminen tai vielä voimakkaampi keskittäminen.

Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut tulee jatkossa tuottaa riittävän kokoisissa yksiköissä:

3.1.1. Varhaiskasvatusyksiköissä (päiväkodit) jatkossa vähintään 2 ryhmää / 42 lasta, keskustassa väh. 7 ryhmää / n. 150 lasta.

3.1.2. Perusopetuksessa koulun minimikoko muut palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet huomioiden väh. 3 ryhmää / 50 oppilasta, keskustassa ja muilla mahdollisilla kasvavilla alueilla minim. väh. 6 ryhmää / 120 oppilasta + 20 oppilasta (esiopetus)

Vuosiluokkien 7.-9. osalta toiminta tulee keskittää yhteen yksikköön heti kun se on tilaratkaisujen puolesta mahdollista. Tätä ratkaisua tukee tilakysymysten lisäksi myös oppilasmäärän pienentyminen ja sen vaikutukset aineenopettajien tuntimääriin. Pienemmällä oppilasmäärällä ei pystytä kahdessa eri yksikössä ainakaan kaikissa aineissa/aineryhmissä takaamaan riittävästi opetustunteja päteville opettajille. Myös lukion oppilasmäärä tulee hyvin todennäköisesti pienentymään samassa suhteessa ja tuntien riittävyys tulee haasteeksi myös siellä, ellei yhteistyötä (suunnittelu, virat, hallinto) perusopetuksen 7.-9. luokkien toiminnan sisällä/kanssa edelleen vahvisteta.

Vaihtoehtona yhdelle vuosiluokkien 7.-9. luokkien koululle olisi kaksi yhtenäiskoulua, esim. vuosiluokille 5.-9. Tämä ratkaisu tukisi paremmin yhtenäisen perusopetuksen tavoitteita, mutta edellyttäisi huomattavia muutoksia ja keskittämistä muun kouluverkon osalta.

- 3.1.3. Peruskorjattavat / uudet yksiköt perustuvat monitoimitalo-malliin, jossa varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja mahd. muut toimijat toimivat vähintään samalla tontilla, ensisijaisesti samoissa rakennuksissa. Keskustassa ja muilla mahdollisilla kasvavilla alueilla peruskorjattavien / uusien koulujen tavoitteellinen oppilaskoko on ns. kaksisarjainen koulu, eli n. 240–250 oppilasta.

Monitoimitalotyyppinen lähtökohta palvelee tilojen tehokkaampaa käyttöä, mutta toisaalta myös esim. toimintakulttuurin ja osaamisen kehittymistä eri henkilöstöryhmien välillä (esim. varhaiskasvatus-perusopetus).

Varhaiskasvatuksessa monitoimitalo tukisi lasten siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja vastaavasti esiopetuksesta perusopetukseen.

Kaksisarjainen koulu on puolestaan riittävän suuri yksikkö resurssien/haavoittuvuuden näkökulmasta ja esimerkiksi luokanopettajalla on aina samaa luokka-astetta opettava kollega, jonka kanssa tehdä yhteistyötä. Yhteisopettajuuden edistäminen on yksi nykyisen opetussuunnitelman keskeisiä tavoitteita.

- 3.1.4. Opetuspalveluissa opetuksen monipuolistamiseksi hyödynnetään esim. kieltenopetuksessa enemmän koululta koululle tapahtuvaa etäopetusta, mahdollisuuksien mukaan tiiviissä seudullisessa yhteistyössä. Lainsäädännön muuttuessa etäopetusta voidaan hyödyntää enemmän myös osittaisena palvelumuotona esim. pitkien koulumatkojen sijaan.
- 3.1.5. Palveluiden tuottamisessa tehdään tiivistä yhteistyötä naapurikuntien kanssa. Yhteistyötä Myrskylän kunnan 7.–9. luokkien oppilaiden osalta jatketaan (opetus Orimattilan Yhteiskoulussa), mutta sopimusehdot pitää päivittää niin, että ne ovat molempien osapuolten kannalta mielekkäät myös nykytilanteessa. Itä-Orimattilan osalta on mahdollisuus hyödyntää esimerkiksi Lahden Rakokiveen vastavalmistuneen monitoimitalo Loisteen palveluita sopimus pohjaisesti etäisyydet ja asioimissuunnat huomioiden. Myös Länsi-Orimattilan osalta pitää selvittää yhteistyömahdollisuudet mm. Hollolan ja Mäntsälän kanssa.
- 3.1.6. Muiden toimintojen osalta tulee huomioida palveluntarpeessa tapahtuvat muutokset sekä toisaalta palvelutuotannon uudistamiseen liittyvät mahdollisuudet. Tilaratkaisuja lähivuosina vaativien kirjasto-, museo-, nuoris- ja hallintopalveluiden osalta pitää myös koota eri toimijoita saman katon alle. Samalla voidaan palvelutuotantoa uudistaa esim. kirjaston ympärille koottavilla kaupungin asiakaspalvelu-, nuorisotyö-, tavarainlainaus- sekä yhteisöpalveluilla. Eri toimialojen hallintopalvelut tulee myös saada fyysisesti samaan toimipisteeseen synergian lisäämiseksi modernit etätyö, hybridi tms. mallit huomioiden.

3.2. Kiinteistöt

3.2.1. Orimattilan kaupungin tahtotila kiinteistöjen osalta

Kiinteistöt ja niissä tapahtuva toiminta tukee kaupungin elinvoimaisuutta ja on linjassa kaupunkistrategian kanssa. Kiinteistöt mahdollistavat muunto- ja käyttöjoustavuuden. Kiinteistöjen elinkaari huomioi kestävän kehityksen periaatteet ja energiatehokkuuden. Tiloja käytetään tehokkaasti ja kiinteistöt toimivat laajalti eri toimialojen yhteiskäytössä, myös yhdistykset tms. Kiinteistöissä on turvallista ja terveellistä oleilla ja tilojen olosuhteet tukevat toimintakykyä.

3.2.2. Rakennusten rakentaminen ja elinkaari

Rakennusten ja rakennuspaikkojen suunnitteluun panostetaan, jotta suunnittelussa huomioidaan riittävästi elinkaaren aikaiset kustannukset. Toiminnot tulee suunnitella myös niin, että niiden toteuttaminen rakentamisessa ja kiinteistö kokonaisuuksissa on kustannustehokasta. Rakennuksen elinkaaren kustannukset tulee huomioida kokonaisuutena.

Uudisrakentamisen, korjausrakentamisen tai muun tilatarpeen ilmetessä on kokonaisuutta mietittävä myös palveluiden tuottamisen ja nykyisten toimintatapojen kriittisenä tarkasteluna. Uudisrakentamiseen tulee ryhtyä, jos rakennukselle pystytään takaamaan tehokas tilankäyttö seuraavat 20 vuotta. Korjausrakentamisen osalta tulee miettiä rakennuksen sijainti, rakenteet ja rakenteiden riskit kokonaisuutena. Soveltuvuus toimintaan, sekä toimintojen vaatimat kustannukset korjausrakentamisen kustannuksiin.

Rakennusten muuntojoustavuuden ja rakentamiskustannusten osalta noudatetaan kohtuullisuutta. Rakennuksen rakentamiskustannuksiin vaikuttaa keskeisesti rakennuksen henkilömäärät tai rakennuksen soveltuvuus erikoistila käytössä. Erikoistiloja ovat esim. keittiötilat, valmistuskeittiö, tekniset luokat, liikuntatilat, arkistotilat, suurille henkilömäärille rakennettavat tilat, kosteat tilat. Ympäristöasioiden huomioiminen ja rakennetun ympäristön jo nyt tarjoamat mahdollisuudet ovat osa strategisia linjauksia palveluiden sijoittumisen osalta.

3.2.3. Rakennusten käyttöaste

Rakennusten käyttöasteen suunnittelussa pyritään siihen, että rakennukset ovat käytössä tehokkaasti, käyttöaste yli 50%. (Tällä hetkellä järjestelmät eivät tue rakennuksen käyttöasteen seuranta, jotta nykyiset käyttöasteet voitaisiin määrittellä rakennus ja tilakohtaisesti.) Orimattilan kaupungilla on tällä hetkellä useita rakennuksia, joiden tilojen käyttöaste ei ole riittävä kustannustehokkaan toiminnan kannalta.

Rakennusten muuntojoustavuuden ja rakentamiskustannusten osalta noudatetaan kohtuullisuutta. Rakennuksen rakentamiskustannuksiin vaikuttaa keskeisesti rakennuksen henkilömäärät tai rakennuksen soveltuvuus erikoistila käytössä. Erikoistiloja ovat esim. keittiötilat, valmistuskeittiö, tekniset luokat, liikuntatilat, arkistotilat, suurille henkilömäärille rakennettavat tilat, kosteat tilat.

Ympäristöasioiden huomioiminen ja rakennetun ympäristön jo nyt tarjoamat mahdollisuudet ovat osa strategisia linjauksia palveluiden sijoittumisen osalta.

3.3. Talous- ja elinvoima

Väestökehitys ja väestön ikärakenne ovat keskeisimmät palveluverkon kehittämistä ohjaavat tekijät. Väestönkasvu on keskeisin palveluverkon laajentamistarpeita aiheuttava tekijä ja palveluverkon supistamistarvetta puolestaan aiheuttavat väestön vähentyminen ja keskittyminen ja toisaalta tarve kuntatalouden tasapainottamiseen.

Palveluverkko tulee mitoittaa talouden kantokyvyn mukaan. Taloudelliset resurssit ohjaavat siten voimakkaasti palveluverkon tarkastelua. Talouden kannalta tilojen tarkoituksenmukainen, tehokas ja monipuolinen käyttö ovat avaintekijöitä tilojen kustannustehokkuuteen.

Peruskorjaus- ja perusparannusinvestoinnit tulee suunnitella ja ajoittaa niin, että niistä saadaan paras mahdollinen hyöty. Näin vältetään virheinvestoinneilta ja veroeurot voidaan ohjata laadukkaampiin palveluihin.

Palveluverkkoa suunniteltaessa tulee huomioida kaupungin vetovoima- ja kilpailukykytekijät. Palveluiden lähi- tai kunta/ kyläkeskustarkastelussa on aina vaakakupissa palvelun etäisyys kodista ja sen laadullinen tasokkuus ja monipuolisuus. Tämä korostuu entisestään suuren maantieteellisen alueen ja suhteellisen harvaan asutun kunnan tapauksessa. Toimitilojen mukavuudella ja nykyaikaisuudella on entistä suurempi merkitys oppimismotivaatioon ja etenkin modernit tieto- ja av-tekniiset ratkaisut tuovat oppilaille paremmat mahdollisuudet menestyä opinnoissaan ja työelämässä.

Talouden kannalta yhdeksän koulun, kuin kuuden koulun tai neljän koulun ratkaisut ovat tilakustannuksiltaan samat, mutta neliövuokra ja tilojen kunto vaihtelee seuraavan taulukon mukaan:

Koulujen määrä	Kokonaiskustannukset/v.	Neliöt	Neliövuokra	Kuntotaso
9	5 Meur	29400	14,2 eur	tyytyttävä
6	5 Meur	25000	16,7 eur	hyvä
4	5 Meur	21000	19,8 eur	kiitettävä

3.4. Toiminnan laatu ja vaikuttavuus

Palveluverkkoa ohjaavissa periaatteissa tulee huomioida myös toiminnan laatuun ja vaikuttavuuteen vaikuttavat tekijät. Näitä erityisesti varhaiskasvatus- ja opetuspalveluissa ovat:

3.4.1. Tasavertaiset oppimisympäristöt

Tilojen muuntojoustavuuden tulee tukea tarpeen mukaan yksilöllisempää/monimuotoista opetusta. Tilojen tulee olla turvallisia ja terveellisiä. Fyysisten oppimisympäristöjen tulee olla ajanmukaisia sekä välineistöltään ja tekniseltä varustukseltaan monipuolisia sekä virikkeellisiä.

3.4.2. Oppimisen tuen ja oppilashuollon toteutuminen

Palveluverkkoa ohjaavien ratkaisujen pitää perustua siihen, että oppimisen tukeen ja oppilas- ja opiskelijahuoltoon liittyvien lakisääteisten palveluiden tasapuolinen toteutuminen riittävän laadukkaasti eri yksiköissä on mahdollista. Oikea aikainen puuttuminen riittävillä resursseilla oppilaiden haasteisiin ennaltaehkäisee myöhemmin tarvittavia panostuksia sekä lisää lapsen/nuoren/perheen hyvinvointia. Oppilashuollon ja oppimisen tuen henkilöstön toimipisteestä toiseen liittyviä siirtymisiä ja tähän käytettyä työaikaa tulee vähentää ja kohdistaa oppilaskohtaiseen työhön

3.4.3. Harrastustoiminnan ja digitalisaation edistäminen

Monipuolinen harrastustoiminta lisää lasten ja nuorten hyvinvointia. Koulupäivien yhteyteen liittyvä matalankynnyksen harrastustoiminta lisää näiden- saavutettavuutta sekä toisaalta esim. perheiden yhdessäolo- mahdollisuuksia iltaisin. Harrastustoiminnan ydinhaaste on osaavien ohjaajien ja yhteistyökumppanien saaminen mukaan toimintaan. Tämä on huomattavasti helpompaa, jos toimipisteiden määrä on pienempi. Samoin digitalisaation edistäminen, joka vaatii investointeja infraan, laitteistoihin, osaamiseen sekä tukipalveluihin.

3.4.4. Työvoiman saatavuus ja pysyvyys

Palveluverkkoa ohjaavien ratkaisujen pitää osaltaan pienentää riskiä osaavan työvoiman saatavuuteen liittyen. Kunta-alalla on tällä hetkellä suuria vaihtuvuus/rekrytointihaasteita kaikilla ammattialoilla. Pienet yksiköt ovat haavoittuvampia myös lyhytaikaisissa poissaoloissa. Työvoiman pysyvyyteen ja saatavuuteen vaikuttaa myös kaupungin työnantajakuva sekä esim. toimintaympäristöön liittyvä ennustettavuus.

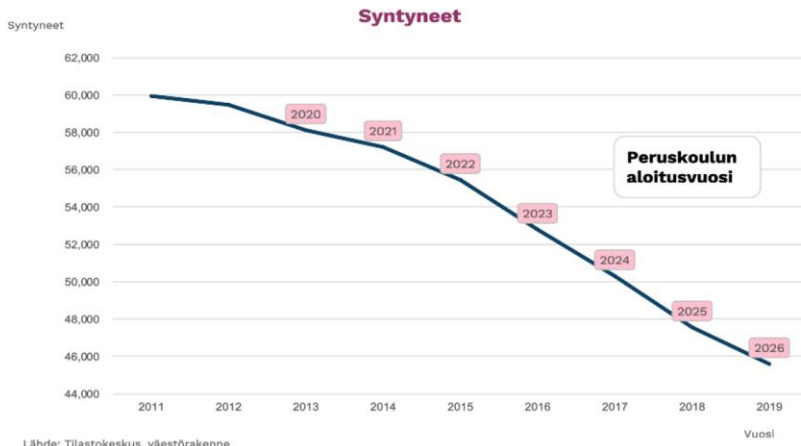
3.4.5. Työssäkäyntialueen vaikutus varhaiskasvatuspalveluiden sijoittumiseen

Varhaiskasvatuspaikkojen sijoitteluun vaikuttaa myös huoltajien työssäkäyntisuunta. Työpäivien pituus sekä työpaikkojen sijainti vaikuttavat varhaiskasvatustarpeeseen. Monet huoltajat työskentelevät Orimattilan ulkopuolella, jolloin heidän työmatkansa vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuspäivän pituuteen. Jos tarjottu varhaiskasvatuspaikka sijaitsee esim. 25 km ns. väärään suuntaa, lisääntyy perheiden päivittäinen ajomatka työmatkan lisäksi 100km päivässä, kun lapsi viedään ja haetaan varhaiskasvatuspaikasta.

Joukkoliikenteen puuttuminen vaikuttaa myös varhaiskasvatuspalveluiden saavutettavuuteen ja sitä kautta niiden sijoittelun suunnitteluun.

4. LIITEAINEISTO

Lähtökohdat / ikäluokkien pienentyminen on iso ilmiö

**Samanaikaisesti oppilasmäärä perusopetuksessa vähenee
560 000 — 420 000**

**Vuonna 2011 syntyi
59 961**

**Vuonna 2019 syntyi
45 613 lasta**

Alueelliset erot syntyvydessä ovat suuria ja heijastuvat kuntien palveluverkkoon hyvin eri tavoin.

Myös perusopetuspalvelun osalta kunnat erilaistuvat, eriytyvät ja erkaantuvat toisistaan ilman uudenlaista strategista ajattelua

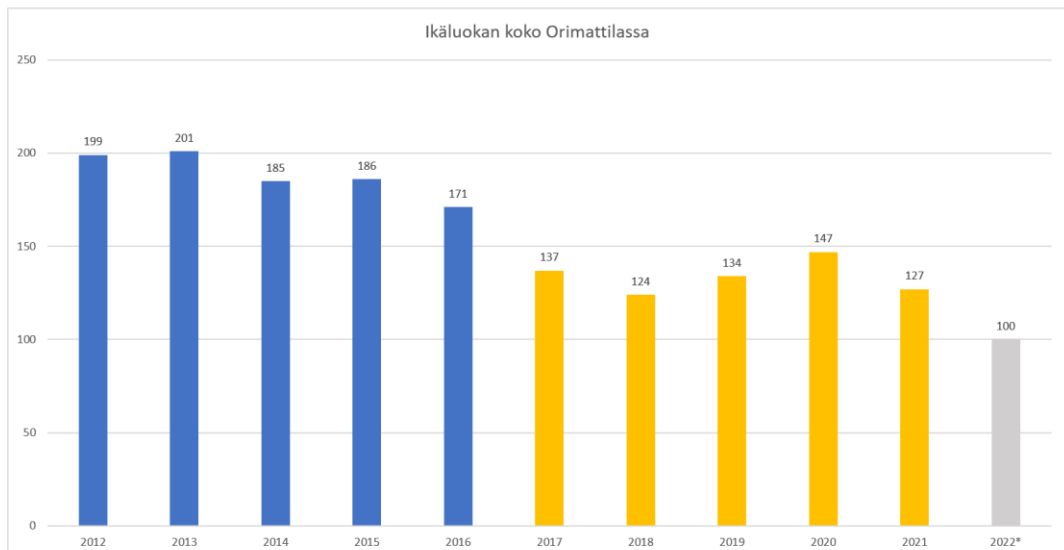
LIITTA

4

Lähtökohdat / ikäluokkien kehitys

Muutos
2012 -> 2022
- 50 %

2022 luku on
ennuste
neuvolan
12.5. tietojen
perusteella

2

Lähtökohdat / ikäluokat / VAKA

Tilanne 15.3.
2022

3

syntymävuosi	paise	yksit.	kunta	yhteensä	kotona	koko ikäluokka yht.	osallistumis%	90% VTJ:n mukaisesta lapsimäärästä
21	1		9	10	117	127	7,9 %	114
20	24	2	54	80	67	147	54,4 %	132
19	40	3	55	98	36	134	73,1 %	121
18	24	2	79	105	19	124	84,7 %	112
17	27	5	92	124	16	140	88,6 %	126
16	37		122	159	14	173	91,9 %	156
15		13	169	182	4	186	97,8 %	
	153	25	580	758	273	1031	73,5 %	

Lähtökohdat / oppilasmäärien kehitys alueittain

4

ALUE	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	MUUTOS 28-20	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Länsi	94	96	93	94	98	82	77	69	59	-35 -36 %						
Pohjoinen	233	231	240	230	221	205	195	184	165	-68 -29 %						
Itäinen	123	108	105	103	92	88	84	82	78	-45 -42 %						
Keskusta, 1-6 lk	737	720	711	689	665	626	580	555	527	-210 -29 %						
Vuosiluokat 1.-6. yht.	1187	1155	1149	1116	1076	1001	936	890	829	-358 -30 %						
Keskusta Luokat 7-9 yht.	638	641	625	629	572	582	575	583	567	-9 -1 %	542	497	439	399	400	397
KAIKKI YHTEENSÄ	1825	1796	1774	1745	1648	1583	1511	1473	1396	-367 -20 %						1200*
Lukuvuodet elokuun vuosiluvun mukaan										*jos ikäluokat 2017 lähtien keskim. 133 lasta x 9						

Lähtökohdat /oppilasmäärien kehitys yksiköittäin

10

KOULU	20-21	21-22	22-23	23-24	24-25	25-26	26-27	27-28	28-29	väh. opp.	väh. %
Jokivarren koulu	563	562	528	542	506	491	474	468	450	-113	-20 %
Jokivarren koulu 1-6 lk	366	358	344	338	332	310	300	284	287	-79	-22 %
Jokivarren koulu 7-9 lk	197	204	184	204	174	181	174	184	163	-34	-17 %
Myllylän koulu 1-6 lk	238	242	251	242	235	226	203	197	177	-61	-26 %
Tönnön koulu 1-6 lk	133	120	118	111	100	92	79	76	63	-70	-53 %
Orimattilan yhteiskoulu 7-9 lk	441	437	441	425	398	401	401	399	400	-41	-9 %
Järvikunnan koulu 1-6 lk	53	57	53	54	55	46	44	35	33	-20	-38 %
Luhtikylän koulu 1-6 lk	41	39	37	37	40	33	30	31	26	-15	-36 %
Pennalan koulu 1-6 lk	118	121	119	117	118	112	110	105	98	-20	-17 %
Virenojan koulu 1-6 lk	115	110	118	110	100	90	82	76	67	-48	-42 %
Vuorenmäen koulu 1-6 lk	72	63	63	58	51	47	45	42	39	-33	-46 %
Kuivannon koulu 1-6 lk	51	45	42	45	41	41	39	40	39	-12	-24 %
YHTEENSÄ	1825	1796	1770	1741	1644	1579	1507	1469	1392	-433	-24 %

Lähtökohdat / VOS-vaikutukset

6

Ikärakenteen laskennalliset kustannukset 2023				2028			
Olyjet: Syöttä kuntakohtaiset tiedot soluuhin. Tarkista vihreiden solujen valtakunnalliset tiedot.							
Kunta: Orimattila Asukasluku 31.12.2021: 15 808							
		<i>Laskennalliset kustannukset, euroa</i>				<i>Laskennalliset kustannukset, euroa</i>	
Ikärakenne	määrä	perushinta		Ikärakenne	määrä	perushinta	
0-5-vuotiaat	837	7 909,65	6 620 377	0-5-vuotiaat	586	7 909,65	4 634 264
6-vuotiaat	184	8 392,05	1 544 137	30 %:n vähennys 6-vuotiaat	129	8 392,05	1 080 896
7-12-vuotiaat	1 135	6 979,43	7 921 653	20 %:n vähennys 7-12-vuotiaat	908	6 979,43	6 337 322
13-15-vuotiaat	610	11 965,26	7 298 809	13-15-vuotiaat	488	11 965,26	5 839 047
Yli 16-vuotiaat	13 042	61,55	802 735	Yli 16-vuotiaat	13 042	61,55	802 735
Ikärakenne yhteensä:	15 808	1 530,09	24 187 711	Ikärakenne yhteensä:	15 153	1 233,72	18 694 264
Ikärakenteen perusteella määr. laskennalliset kustannukset yhteensä 24 187 711				18 694 264			
<i>(Tieto siirtyy automaattisesti taulukkoon "2. Yhteenveto".)</i>				<i>(Tieto siirtyy automaattisesti taulukkoon "2. Yhteenveto".)</i>			
Valtionosuus rahoittaa laskennallisista kustannuksista vain 22,46 %			5 432 560	Valtionosuus rahoittaa laskennallisista kustannuksista vain 22,46 %			4 198 732
Vähennys valtionosuuksissa				Vähennys valtionosuuksissa			1 233 828

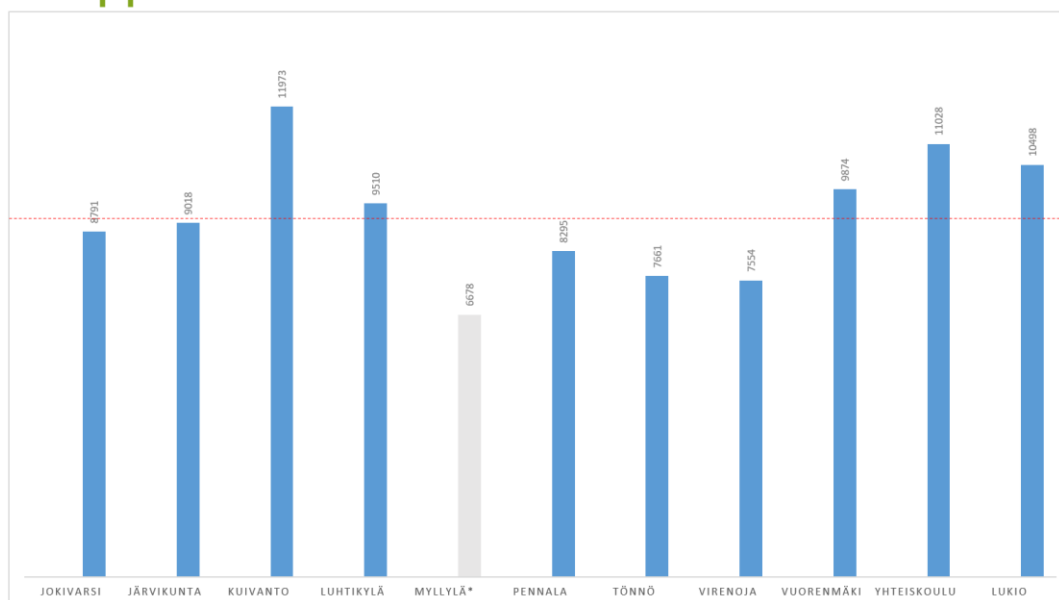
Erityinen tuki lv. 2021-2022

8

KOULU	OPPILASMÄÄRÄ		ERITYINEN TUKI		ET PIENRYHMÄT	
	KAIKKI	OPP	%	kpl.		
Myllylän koulu	238	21	9 %	1		
Luhtikylän koulu	39	2	5 %			
Tönnön koulu	121	7	6 %			
Järvikunnan koulu	55	1	2 %			
Virenojan koulu	110	1	0,80 %			
Pennalan koulu	124	7	6 %			
Vuorenmäen koulu	63	5	8 %			
Kuivannon koulu	45	2	4 %			
Jokivarren koulu	558	112	20 %	12		
Orimattilan yhteiskoulu	434	35	8 %	3		
YHTEENSÄ	1787	193	11 %	16		

Oppilaskoht. kustannukset lv. 21-22

7

Keskiarvo
(perusopetus
ilman Myllylää)
9300€ /
lapsi /
vuosi

Lähtökohdat / kuljetusoppilaat 21-22

9

Koulu	kok. opp.määrä 21-22	kulj. opp.kokonaismäärä	kulj. opp. %osuus
Jokivarren koulu	562	133	24 %
Myllylän koulu	242	20	8 %
Tönnön koulu	120	24	20 %
Järvikunnan koulu	57	51	89 %
Luhtikylän koulu	39	19	49 %
Pennalan koulu	121	15	12 %
Virenojan koulu	110	35	32 %
Vuorenmäen koulu	63	41	65 %
Kuivannon koulu	45	27	60 %
Orimattilan yhteisk.	437	251	57 %
yhteensä/ka	1796	616	34 %

Yhden kuljetusoppilaan keskimääräiset
kustannukset 1652,50 € / vuodessa

Lähtökohdat /Asukaskoht. kustannukset

10

<https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/analyysit-ja-tietoaineistot/kustannusrakenne>

VARHAISKASVATUS

VALITSE VERTAILUKUNTA

ESIOPETUS

VALITSE VERTAILUKUNTA

Lähtökohdat /Asukaskoht. kustannukset

11

<https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/analyysit-ja-tietoaineistot/kustannusrakenne>

PERUSOPETUS

VALITSE VERTAILUKUNTA

LUKIOKOULUTUS

VALITSE VERTAILUKUNTA

Lähtökohdat /Asukaskoht. kustannukset

12

<https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/analyysit-ja-tietoaineistot/kustannusrakenne>

NUORISOTOIMINTA

VALITSE VERTAILUKUNTA

KIRJASTOT

VALITSE VERTAILUKUNTA

LIIKUNTA JA ULKOILU

VALITSE VERTAILUKUNTA

